

▶ ДО ІСТОРІЇ ПОСЕЛЕННЯ ЧЕХІВ НА ВОЛИНІ

ЗІ СЛАНИ — ДО НОВИН

Продовження. Початок у №№ 19, 20, 22, 26, 31, 32.

ПОВЕРНЕННЯ НА ІСТОРИЧНУ БАТЬКІВЩИНУ

Протягом десятиріч більшість чеської громади стояла на боці прогресивних сил Волині, хоч належала до заможнішої частини населення. Разом з тим чехи завжди мріяли ще раз повернутися додому на свою стару батьківщину, на землю дідів-прадідів.

Їх одвічна мрія стала дійсністю у зв'язку з підписанням Угоди 10 липня 1946 р. між урядами ЧССР та СРСР про право оптації та переселення відповідно громадян чеської і словацької національності, що проживають в СРСР на території колишньої Волинської губернії і чехословацьких громадян української, російської і білоруської національності, що проживають на території Чехословаччини.

Тоді чехи одержали можливість повернутись у рідну Чехословаччину, яка почала будувати нове післявоєнне життя, хоч і тут вони ще довго залишались волиняками, де б не оселилися. Перший ешелон з волиняками виїхав з міста Дубно 20 січня 1947 року. Супроводжував його д-р Еміл Долежал. 2 лютого 1947 р. із Луцька відправився перший, а 9 травня 1947 р. останній, сотий числом, ешелон чеських реемігрантів, який через два дні щасливо прибув до ЧССР.

На тому закінчилась волинська акція, згідно з якою 1092 родини і 33101 особа волинських чехів із Волинської, Житомирської і Рівненської областей повернулися на свою історичну батьківщину.

У 1945-1947 рр. із Рівненщини в Чехословаччину переселилося 1738 сімей волинських чехів, що становило разом 5613 осіб.

У тому числі було 115 чеських родин (понад 350 осіб із с.Новини Млинівського району).

У ці післявоєнні роки залишало українську благодатну землю понад 40 тисяч чехів. Для трьох поколінь переселенців ця земля була домівкою з 1866 по 1947 рік.

Більшість колишніх жителів с.Новини Чеські поселились у Чехії в селах округу та й у самому центрі округу Жатець. Найбільше з них поселилось у селах Твержице, Станковице, Татіна, Лішани, Тешніце, в окрузі Вішков на Моравії, Звоновице в окрузі Штржібро, Германова, Гута, округ Тепла Путнов, округ Тоужим, Ріжнов біля Яблонце, Тсисбон в окрузі Шумперк, Віке Ровіце. Інших реемігрантів, крім новинських, поселяли в районах Жлутиче, Кадань, Подбаржани та в інших селах і містах.

Багато чехів, що походять із волинських поселень і які вже навчалися в Чехії, стали лікарями, інженерами, вчителями, митцями. Наприклад, із Мирогощі - два брати Ржігови. Владімір спочатку концертмейстер Чеської філармонії, а згодом - професор Академії музичного мистецтва, його брат був відомий як талановитий скрипач.

ДАЛІ БУДЕ...